

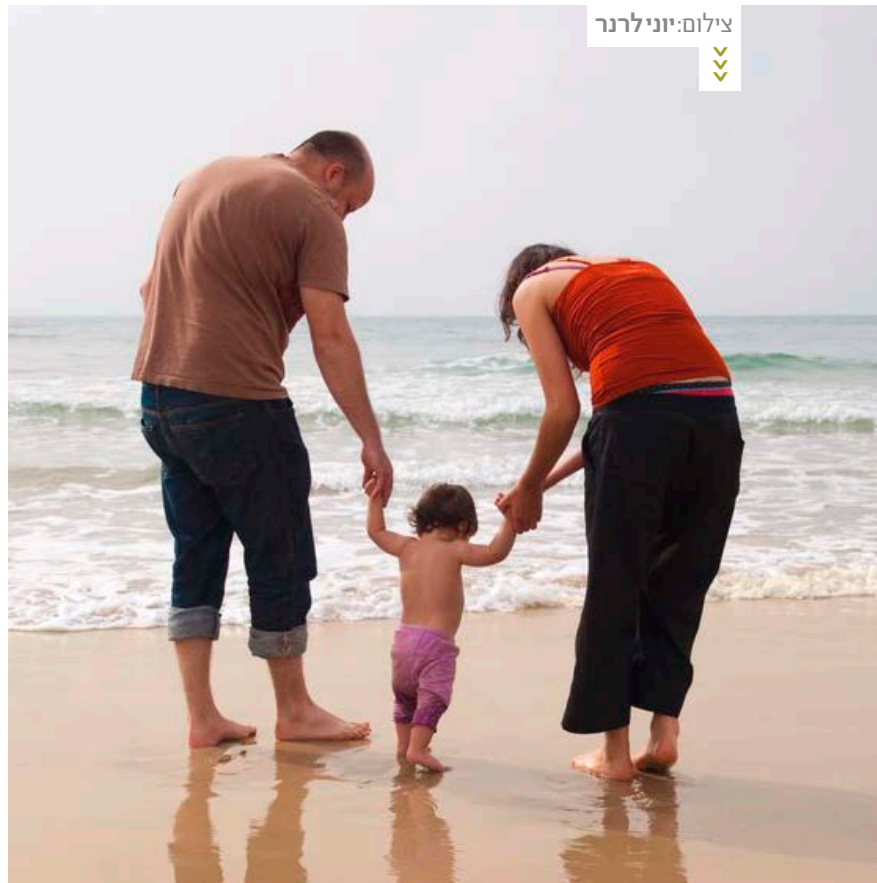
גידול ילדים בישראל - משימה בלתי אפשרית?

נגה קלינגר

המערכות הציבוריות בישראל אינן מאפשרות להורים עובדים לגדל ילדים בסטנדרטים סבירים, אך הלחץ להגברת הילודה אינו פוסק

נחיל במובן מאליו, שלפעמים נשכח מהעין: החברה הישראלית היא חברה צבועה. היא צבועה כי התרבות הישראלית מקדשת את הילודה ואת המשפחה מצד אחד, אך מצד שני מרגע שזוג הופך למשפחה הוא נכנס למלחמת קיום יומיומית עם המציאות העכשווית. מלחמת הקיום שהוכרזה נגד ההורים בישראל היא מלחמת התשה - מלחמת התשה מול אוכלוסייה שגם כך נקודת התחלה שלה היא נמוכה. אוכלוסייה שאין לה לוביסטים, שמכניסה את הראש מתחת למים ומתקשה יותר ויותר להוציא אותה. נחזור לנקודת ההתחלה: בשעה טובה, נכנסתם להריון. אחרי כל השאלות החזורות מהדודות, ההורים, השכנים, השליח של הסופר, הפקידה בבנק ונהגי מוניות מזדמנים, בשעה טובה גם אתם הקמתם משפחה בישראל. תחושת המסוגלות המטורפת שאופפת אתכם, מלווה בכאבי החלמה וענן של חוסר שינה, מפנה את מקומה אט אט לבהלה, כשמתברר לכם שהכביש שאתם נוסעים עליו הוא כביש ללא מוצא. חופשת הלידה בתשלום שאתם זכאים לה ממדינת ישראל אורכת 14 שבועות, שיכולים להיות מנוצלים על ידי האם או האב (כאשר שבעת השבועות הראשונים מוגדרים באופן אוטומטי כתקופת ההחלמה של

כאשר התינוק מגיע לגיל 14 שבועות, מראש שאחד מבני הזוג יוותר על הכנסתו, ולמעשה יתחיל מהלך שיוריד את ערכו בעבודה, אם לא יוציא אותו ממנה לחלוטין



צילום: יוני לרנר



נגה קלינגר היא מיוזמות ומובילות מחאת העגלות בקיץ 2011, בת 36 ומתגוררת בתל אביב // דוא"ל: nogaklin@gmail.com

כ"רשות", אך למעשה מחויבי המציאות. תשלומי הרשות משלמים על נייר טואלט, על טיולים שנתיים, על מערכת השאלת ספרים, על מסיבות סיום ועוד ועוד ועוד. הכיס של ההורים פתוח.

ככלל, המשק הישראלי התקדם בעשרים השנים האחרונות בצעדי ענק בעוד מערכת החינוך נותרה מאחור, ומי שמשלם את המחיר הם אנחנו ההורים. במערכת החינוך הנוכחית עדיין מובנית החשיבה שיש מי שמקבל את הילדים בשעות הצהריים, בעוד יום העבודה במשק הולך ומתארך (מי שמסיים משרה מלאה בחמש, שיקום). במערכת החינוך הנוכחית עדיין יש 76 ימי חופשה שאינם ימי שבתון במשק.

במילים אחרות, המערכת הציבורית בישראל - המשק הישראלי, עדיין עושה הפרדה ברורה בין היותו של אדם עובד, חלק מהמערכת התורם לת"ג בישראל, להיותו הורה, בעל משפחה. החברה הישראלית עדיין עושה הפרדה בין הצורך התרבותי וההישרדותי שלה לגדל ילדים ולקיים משפחות לבין הצורך שלה לקיים מערכת כלכלית מתפקדת. מה חסר לנו?

קצת איזון, קצת פרופורציות. חסרה לנו ההבנה שכל ילד שנולד זקוק להשקעה. חסרה לנו ההבנה שאפשר למדוד את העובדים בתפוקה שלהם ולא בשעות בהם בילו בתוך המשרד. חסרה לנו ההבנה שחברה מורכבת גם מהמשפחות שבה, ושילדים אינם טבלת אקסל. אך גם אם חותרים למערכת ציבורית מאפשרת יותר מבחינת העלויות למשתמשים בה, אסור שהיא תהיה בלתי אפשרית מהבחינה האיכותית.

ומה ההזדמנות ששינוי בתחום זה יכול להביא עמו? חברה שתאפשר מסגרת איכותית ומסובסדת לכל ילד, מגיל לידה ועד גיל 18; חברה שתתייחס גם לשעות אחר הצהריים וגם לימי הקיץ ככאלה שנמצאים תחת תחום אחריותה; חברה שתאפשר משק עבודה המודד את העבודה בו בתפוקה ולא בשעות וימים; חברה שתאפשר איזון בין ימי החופשה של ההורים לילדים - תהיה חברה שפוייה יותר, בריאה יותר, אלימה פחות. בחברה כזו אני רוצה לחיות ולגדל את ילדי. //



**גם כפעוט
התינוק לא
זכאי למערכת
ציבורית. אותם
50% מהילדים
שלא התקבלו
למעונות
הציבוריים,
נשלחים
לפעוטונים
פרטיים ובלתי
מפוקחים,
שמחיריהם
מאמירים עד
ל-3,500 ש"ח
בחדש**

עובדות הוקמו בתקופה בה חלק קטן מציבור הנשים בישראל יצא לעבוד. היום נשים מהוות אחוז ניכר מכוח העבודה במשק, ומספר המקומות במעונות כמעט לא השתנה. על מנת לסבר את האוזן, בשנת 1992 המעונות סיפקו 90% מהדרישה. כיום הם מספקים 50% בלבד. ועוד לא התחלנו לדבר על הפערים החברתיים המובנים, העצומים, והבלתי ניתנים לגישור שמתחילים להיווצר בישראל. ילד שלהוריו יכולת כלכלית לוותר על משכורת, או להשאיר אותו עם מטפלת, מתחיל את חייו מנקודת פתיחה גבוהה בהרבה מאשר ילד שאין להוריו יכולת כזו. ואנחנו נמצאים עדיין בשנה הראשונה לחייו של התינוק. האורח הרך בשנים הזה, שזכויותו הבסיסיות מופרות מדי יום ביומו, עוד צפוי לעבור כמה וכמה שנים בעייתיות. הוא והוריו. כי אחרי גיל הינקות, גם כפעוט הוא לא זכאי למערכת ציבורית. אותם 50% מהילדים שלא התקבלו למעונות הציבוריים נשלחים לפעוטונים פרטיים ובלתי מפוקחים, שמחיריהם מאמירים עד ל-3500 ש"ח בחודש. במילים אחרות, זול יותר לשלוח את בן השנתיים לעשות תואר ראשון. ומבחינת המערכת הציבורית? הוא נולד בגיל שלוש.

מאוחר יותר, מגיל שלוש ועד שמונה עשרה, הפעוט גדל לילד שרגיל לכיתות מלאות מדי, עם מעט מדי אנשי צוות, ועם יותר ויותר תשלומי הורים שמוגדרים

האב, האב, אגב, לא זכאי אפילו ליום חופש אחד בפני עצמו, בזכות אירוע החיים שעבר עליו כעת והוא משתמש לרוב בימי החופשה הציבוריים לרשותו או בימי מחלה.

ומה קורה בתום אותם 14 שבועות? תמצאו לבד את הפתרון. שתי חלופות עומדות מולכם: אחד מבני הזוג יכול לעזוב את מקום עבודתו ולהישאר בבית כמטפל עיקרי בתינוק, או שתחפשו מסגרת יומית לתינוק. אבל מסגרת ציבורית אין בנמצא בגיל 14 שבועות. כלומר המערכת מצפה מראש שאחד מבני הזוג יוותר על הכנסתו, ולמעשה יתחיל מהלך שיוריד את ערכו בעבודה, אם לא יוציא אותו ממנה לחלוטין. ובואו נשים את הדברים על השולחן: ב-95% מהמקרים מדובר באישה. אפשרות אחרת היא מסגרת פרטית, כלומר מטפלת או משפחתון, שמחירם תלוי בהיצע והביקוש ובאזור המגורים. בתל אביב, לדוגמה, מחירה של מטפלת במשרה מלאה הוא כ-6,000 ש"ח בחודש, ומשפחתון עולה כ-3,500 ש"ח בחודש. האם עדיין כדאי לאם להמשיך ללכת לעבודה? תלוי. והאם לאותה אם שבחרה להישאר בבית תהיה עצמאות כלכלית ופנסיה שלושים שנה מאוחר יותר? רוב הסיכויים שלא. מדוע לא הולכים כולם למעונות היום הציבוריים שזמינים החל מגיל חצי שנה? ובכן, גם כאן המצב סבוק.

מעונות היום שיועדו לסייע לנשים